

Na sodišču le peščica bančnikov in ena obsodba

V letu 2016 Prva obsodba bančnikov v zadevi Factor banka –

Pravosodno ministrstvo z ukrepi za uspešnejši pregon bančnega kriminala

LJUBLJANA – Islandija je z pranjem bankirjev in finančnikov, sokrivih za propad treh bank leta 2008, postala vzor, kako preganjati pogosto težko dokazljivo kaznivo početje v bančništvu. Ker razčiščevanje nepravilnosti, ki so kopale bančno luknjo, pri nas ni tako uspešno, saj je tri leta po petmilijardni sanaciji brez jasnega epiloga, sodna praksa pa še ni uveljavljena, pravosodno ministrstvo med prednostne naloge postavlja pregon krivcev za bančno luknjo.

IVA ROPAC

Na začetku novembra je tako pravosodni minister Goran Klemenčič z delegacijo tožilcev in sodnikov ter predstavnikoma Banke Slovenije in nacionalnega preiskovalnega urada obiskal Islandijo, da bi se seznanili z izkušnjami islandskih kolegov pri pregonu bančnega kriminala, so takrat pojasnili na ministrstvu. Islandija je namreč za to nalogo oblikovala multidisciplinarno ekipo, ki je imela na voljo tudi ustrezno finančno podporo, poleg tega so bile eden ključnih dejavnikov za uspeh pri pregonu bančnega kriminala nekatere zakonodajne spremembe, ki so tožilstvu omogočile lažje pridobivanje dokazov.

Pričakovanja in nasprotovanja

Na ministrstvu ugotavljajo, da so pogovori s predstavniki islandskega tožilstva potrdili, da so načrtovane spremembe zakonodaje, na primer zakona o kazenskem postopku in kazenskega zakonika, naravnane v pravo smer, pri čemer pričakujejo, da bodo že vpeljane in načrtovane spremembe olajšale pregon bančnega kriminala. Poudarjajo, da je bila novembra izrečena obsodilna sodba v zadevi Factor banka, pričakujejo pa, da »se bo sodna praksa po uveljavitvi načrtovanih ukrepov ustrezno spremenila«.

Nad predlogom ministrstva o oblikovanju specializiranega sodišča za gospodarsko-bančni kriminal pa niso navdušeni v odve-

tniških vrstah. »Tak predlog je po moji oceni skrajno populističen ukrep, ki je sporen zaradi več razlogov: prvič, takšna organizacija sodišča, po kateri bi znotraj že specializiranega oddelka za gospodarski kriminal dobili še nov specializirani oddelek, nevarno ogroža pravico posameznika do naravnega sodnika. Nabor sodnikov tako ozko specializiranega sodišča bo namreč nujno še manjši, kot je nabor sodnikov zdaj že specializiranega oddelka za gospodarski kriminal,« je kritičen odvetnik Mitja Jelenič Novak.

Kot naslednji razlog navaja, da tak ukrep izraža nezaupanje politike v sedanje sodnike, ki sodijo v zadevah gospodarskega kriminala, in hkrati pomeni pritisk politike na njihovo odločanje, kar je nedopustno. Poleg tega, pravi, zamisel o ustanavljanju specializiranih sodišč močno asociira na idejo o ustanavljanju naglih sodišč, kar zveni skrajno nesimpatično. »Sporočila in daje vtis izrednih razmer, ki jih ni mogoče obvladovati drugače kot s skrajnimi ukrepi.«

Za vzor učinkovitosti pregona bančnega kriminala ministrstvo ponuja Islandijo in njen »obračun« z bančniki, »pri čemer se ustvarja vtis, kakor da so zaradi kolapsa bank na Islandiji tam učinkovito in hitro kazensko procesuirali, obsodili in zaprli kar vse bančnike po vrsti, česar menda pri nas ne znamo in ne moremo. Resnica o islandskem zgledu pa je precej drugačna,« nadaljuje odvetnik.

Poudarja, da islandski bankirji – obsojena je bila le skupina devetih bančnikov, ki so vsi delovali v isti banki – niso bili obsojeni zaradi ustvarjanja bančne luknje, ampak zaradi njenega prikrivanja, torej zaradi ravnanja, ki je sledilo bančni luknji. »Dejanja skupine obsojenih islandskih bankirjev niso niti približno podobna ničemu, kar se kot tako imenovani bančni kriminal trenutno preganja v kazenskih postopkih pri nas, v katerih se posamezni bančniki kazensko preganjajo za dejanja, ki ne samo da niso kazniva, ampak zoper katere so bili zavrženi celo že civilnopravni zahtevki pred civilnimi sodišči,« med drugim meni odvetnik.

Prva obsodba

Pred slovenskimi sodišči se je sicer

doslej znašla le peščica bančnikov. Tožilstvu je v letu 2016 uspelo doseči prvo (sicer nepravnomočno) obsodbo zaradi bančnega kriminala. Novembra sta bila na leto in tri mesece zapora obsojena nekdanja vodilna v Factor banki, Boris Pesjak in Dušan Valenčič. Oktobra 2012 sta Pesjak, ki ga je takratni predsednik uprave Ciril Dragonja za teden dni pooblastil, da v njegovem imenu odobrava kredite, in Valenčič, takrat član uprave, odobrila 353.000 evrov posojila beograjskemu poslovnežu kljub njegovi slabi bonitetni oceni in slabi likvidnostni situaciji v banki. S tem posojilom naj bi Beograjec poplačal prejšnje dolgove do Factor banke, pri čemer so se spremenili kreditni pogoji predvsem glede zavarovanja kredita. Ta je bil z novo pogodbo namreč zavarovan z vrednostjo premoženja, ki je precej nižja od višine odobrenega posojila, iz prejšnjega načina zavarovanja pa sta bila z novo pogodbo razrešena poroštvene obveznosti do višine sto tisoč evrov solidarna poroka, sicer Pesjakova ožja družinska člana.

Ni pa bilo tožilstvo uspešno pri pregonu nekdanjih vodilnih v NLB. Očitkov o zlorabi položaja zaradi odobritve spornega posojila Simoni Dimić in njenemu očetu za nakup in obnovo hiše v vrednosti 350.000 evrov so bili junija nepravnomočno oproščeni nekdanji predsednik uprave NLB Draško Veselinovič ter člana uprave Miran Vičič in Matej Narat.

Potem ko na februarjem predobravnavnem naroku krivde niso priznali obtoženi v zadevi Hypo, v kateri tožilstvo štiri nekdanje vodilne iz slovenske podružnice banke preganja zaradi nepremičninskih poslov z Vegradom, je steklo sojenje. Na zatožno klop so sedli nekdanja predsednika uprave Hypo Alpe Adria Bank Anton Romih in Božidar Špan, nekdanji generalni direktor Hypo Leasinga Andrej Potočnik in nekdanji direktor družbe Hypo Alpe Adria Consultance Andrej Oblak. Obtoženi naj bi banko s posli oškodovali za 22 milijonov evrov, denar pa poskrili po davčnih oazah.

Obtožba in preiskave

Medtem ko nekdanji prvi mož

Merkurja Bine Kordež po podpisu sporazuma s tožilstvom o priznanju krivde prestaja zaporno kazen, je specializirano tožilstvo oktobra vložilo obtožbo tudi zoper nekdanje vodilne v Merkurjevi hišni financerki Gorenjski banki (GB) zaradi spornega financiranja menedžerskega prevzema Merkurja. Poleg nekdanjega predsednika uprave GB Gorazda Trčka in nekdanjega vodje sektorja trženja in kasnejšega člana uprave Tilna Zugwitza sta se v njej znašla še predsednik uprave idrijske družbe H&R Edvard Svetlik in Anica Klemenčič iz GBD Skupine. Obdolženi so menda s temi posli Merfinu pridobili za 10 oziroma šest milijonov evrov premoženjske koristi.

Zaradi posojil, ki sta jih od GB dobila Iskratel in Gorenje, dejansko pa so bila namenjena Merkurju, je sodišče marca uvedlo sodno preiskavo zoper Zlatka Kavčiča, predsednika uprave GB, Trčka, ki je tega na čelu banke nasledil, Srečka Korberja kot člana uprave GB, Zugwitza ter Andreja Polenca in Metoda Zaplotnika, direktorja in finančnega direktorja Iskratela.

Ni pa še jasno, ali bo sodišče uvedlo preiskavo zaradi parkiranja delnic Abanke, ki je GB prineslo več kot 10 milijonov evrov izgube, družbi BPT pa 123.000 evrov domnevno protipravne premoženjske koristi. Tožilstvo namreč zahteva preiskavo tudi za te posle; poleg Trčka, Zugwitza in Korberja se je po naših podatkih v tožilski zahtevi znašel še Stojan Žibert iz tržiškega BPT (do avgusta 2013 je bil tudi član nadzornega sveta GB). Očitki se nanašajo na sporni opcijski nakup slabih petih odstotkov delnic Abanke. Sodišče je zaslišanja obdolženih opravilo, o tožilski zahtevi pa še ni odločilo.

Preiskujejo tudi nekdanjega predsednika uprave NKBM Matjaža Kovačiča zaradi poslov na Hrvaškem. Kovačiču ni uspelo s pritožbo proti uvedbi sodne preiskave v zadevi, v kateri naj bi bila banka po oceni kriminalistov oškodovana za 28 milijonov evrov. V preiskavi so poleg nekdanjega prvega moža mariborske banke še nekdanja članica uprave Manja Skernišak ter nekdanja direktorja KBM Leasinga Igor Šujica in Boris Cekov.

Člani nekdanje uprave Probanke

– Romana Pajenk, Milana Lah in Vito Verstovšek – so novembra prejel zanje razveseljivo pošto z mariborskega okrožnega sodišča. To je namreč zavrnilo tožbo DUTB, ki je terjala plačilo 1,1 milijona evrov s pripadajočimi obrestmi. Nekaj dni za tem pa so jih z odredbo za hišno preiskavo obiskali kriminalisti nacionalnega preiskovalnega urada. Pod drobnogledom so domnevno nezakoniti posli Probanke s podjetjema Pekarne Ptuj in Klasje, ki sta povezani s Tomažem Ročnikom, bratom Pajenkove, prav tako pretresajo kreditne pogodbe z družbama Zlata Moneta II in Medaljon, ki sta bili v posredni lasti članov bančne uprave. Kriminalisti naj bi preiskovali tudi Ročnika in nekdanjo prvo damo celjskega Klasja Dragico Murko, člana zadnje redne uprave Probanke Bogomirja Kosa in Branko Hazenmali Požar, direktorja nekdanje mariborske poslovne enote banke in direktorja Profectusa Boruta Bizjaka ter Petra Lobnika, nekdanjega direktorja za komercialno bančništvo v Probanki.

KRIMINALISTI V BANKI SLOVENIJE

Kriminalisti so na podlagi ovadb malih delničarjev na začetku julija opravili preiskave v Banki Slovenije in NLB. Preiskava se nanaša na sume kaznivih dejanj pri 1,5-milijardni sanaciji NLB konec leta 2013 in poznejšem prenosu slabih terjatev na Družbo za upravljanje terjatev bank (DUTB). Policija naj bi v zvezi s tem preiskovala guvernerja Boštjana Jazbeca, nekdanjega viceguvernerja Janeza Fabijana, nekdanjo viceguvernerko Stanislavo Zdravec Capriolo in vodjo projekta sanacije Tomaža Čemažarja zaradi domnevne zlorabe uradnega položaja ali uradnih pravic.

Za Factor banko ni bilo več rešitve: zaradi nasedlih kreditov je šla v likvidacijo. FOTO JOŽE SUHADOLNIK